

**MANAGEMENTUL FINANȚĂRII SISTEMULUI
EDUCAȚIONAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA:
ANALIZĂ BUGETARĂ, EFICIENȚĂ ȘI PROGNOZĂ
ECONOMETRICĂ**

Elena BĂDĂRĂU⁵²

<https://orcid.org/0009-0009-5635-0986>

Jasmina BĂDĂRĂU⁵³

Recenzent: Boris COREȚCHI, doctor, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Republica Moldova, tel.+37369298809.

Rezumat: *Sistemul educațional reprezintă o componentă esențială a dezvoltării socio-economice, întrucât investițiile în educație contribuie direct la formarea capitalului uman și la competitivitatea pe termen lung a economiilor naționale. Scopul acestui studiu este de a analiza evoluția cheltuielilor publice alocate sectorului educației în cadrul bugetului public național al Republicii Moldova și de a identifica principalele tendințe în finanțarea educației. Cercetarea se bazează pe analiza statistică a datelor bugetare pentru perioada 2019–2025, incluzând atât cheltuielile planificate, cât și cele executate. Studiul utilizează analiza comparativă, indicatori statistici și modelare econometrică pentru a evalua dinamica finanțării educației și ponderea acesteia în structura generală a cheltuielilor publice. Un model de regresie liniară este utilizat pentru identificarea tendinței pe termen lung a cheltuielilor pentru educație și pentru realizarea unei prognoze până în anul 2030. Rezultatele analizei indică faptul că, deși cheltuielile pentru educație au crescut în termeni absoluți, ritmul lor de creștere rămâne inferior celui al bugetului public total. În consecință, ponderea educației în structura cheltuielilor publice a înregistrat o dimi-*

⁵² doctor conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Republica Moldova, email: el.badarau@gmail.com.

⁵³ Masterandă, Universitatea de Stat din Republica Moldova

nuare treptată. Prognoza sugerează că finanțarea educației va continua să crească în termeni nominali în anii următori; totuși, menținerea importanței strategice a sectorului educației necesită nu doar majorarea alocărilor financiare, ci și asigurarea unei ponderi adecvate a educației în bugetul public.

Cuvinte-cheie: finanțarea educației; bugetul public național; cheltuieli publice; analiză econometrică; politici educaționale; Republica Moldova.

Abstaract: The education system represents a key component of socio-economic development, as investments in education contribute directly to the formation of human capital and to the long-term competitiveness of national economies. The purpose of this study is to analyze the evolution of public expenditure allocated to the education sector within the public national budget of the Republic of Moldova and to identify the main trends in education financing. The research is based on statistical analysis of budgetary data for the period 2019–2025, including both planned and executed expenditures. The study applies comparative analysis, statistical indicators and econometric modeling in order to evaluate the dynamics of education financing and its share within the overall structure of public expenditures. A linear regression model is used to identify the long-term trend of education expenditure and to generate a forecast for the period up to 2030. The results of the analysis indicate that although education expenditure has increased in absolute terms, its growth rate remains lower than that of the total public budget. Consequently, the share of education in the structure of public expenditures has gradually declined. The forecast suggests that education funding will continue to grow in nominal terms in the coming years; however, maintaining the strategic importance of the education sector requires not only increasing financial allocations but also ensuring an adequate share of education in the public budget.

Keywords: education financing; public national budget; public expenditure; econometric analysis; education policy; Republic of Moldova.

Introducere

Sistemul educațional reprezintă un domeniu strategic al dezvoltării societății, având implicații semnificative atât în plan social, cât și în plan

economic. Din perspectivă economică, educația este considerată un factor determinant în procesul de formare și valorificare a capitalului uman, contribuind la creșterea competitivității economiei, la sporirea productivității muncii și la reducerea disparităților sociale.[6] Nivelul de eficiență și performanță al sistemului educațional este strâns corelat cu contextul economic general al statului, inclusiv cu capacitatea acestuia de a genera venituri bugetare stabile și sustenabile. În acest sens, dezvoltarea relațiilor economice externe și dinamica comerțului internațional pot influența indirect consolidarea resurselor financiare publice. În mod particular, extinderea și diversificarea exporturilor, inclusiv în sectorul agroalimentar, pot contribui la creșterea veniturilor economice naționale și la consolidarea relațiilor comerciale externe ale Republicii Moldova, generând astfel condiții favorabile pentru finanțarea unor domenii prioritare, printre care se numără și educația.

În Republica Moldova, sectorul educațional beneficiază de o alocare importantă din bugetul public național, fondurile fiind orientate în principal către remunerarea personalului și întreținerea infrastructurii instituțiilor de învățământ. Analiza economică a acestui sector implică evaluarea unor indicatori relevanți, precum evoluția cheltuielilor publice pentru educație, eficiența utilizării resurselor financiare, costul mediu per elev sau student și corelarea rețelei instituționale cu dinamica demografică. Totodată, nivelul salarizării personalului didactic în raport cu alte domenii bugetare, capacitatea de atragere a resurselor financiare suplimentare din surse externe și gradul de adaptare a ofertei educaționale la cerințele pieței muncii reprezintă elemente importante în evaluarea sustenabilității economice a sistemului educațional. În aceste condiții, o politică educațională eficientă presupune nu doar asigurarea unui nivel adecvat de finanțare, ci și utilizarea rațională și orientată spre rezultate a resurselor disponibile, în vederea sporirii performanței instituționale și a echității în accesul la educație.

Totodată, funcționarea și rezultatele sistemului educațional sunt influențate de contextul mai larg al inegalităților socio-economice existente în societate. Diferențele privind nivelul veniturilor și accesul la resurse pot afecta în mod direct oportunitățile educaționale ale diferitelor grupuri sociale. Polarizarea economică și disparitățile regionale generează adesea diferențe semnificative în accesul la servicii educaționale și în rezultatele procesului de învățare. În Republica Moldova, aceste realități se reflectă în

special în decalajele existente între mediul urban și cel rural, precum și între zonele mai dezvoltate și cele defavorizate. În acest context, diminuarea inegalităților educaționale trebuie să constituie o componentă esențială a politicilor publice orientate spre reducerea disparităților socio-economice și consolidarea coeziunii sociale.

Alocările prevăzute în bugetul public național reprezintă un instrument esențial prin care autoritățile publice stabilesc prioritățile de dezvoltare economică și socială. Analiza bugetelor planificate și a execuției acestora permite evaluarea importanței relative acordate diferitelor sectoare, precum și identificarea tendințelor în structura cheltuielilor publice. În acest context, examinarea evoluției finanțării educației oferă informații relevante privind rolul atribuit acestui sector în cadrul politicilor bugetare ale statului.

Metodologia cercetării: Cercetarea realizată în cadrul acestui studiu se bazează pe o abordare analitică și cantitativă a evoluției finanțării sistemului educațional în cadrul bugetului public național al Republicii Moldova. Metodologia aplicată combină metode de analiză statistică, analiză comparativă și modelare econometrică, în scopul identificării principalelor tendințe ale alocărilor bugetare destinate educației. În prima etapă a cercetării a fost realizată o analiză documentară a datelor statistice oficiale privind bugetul public național, utilizând informații publicate de instituțiile statistice și financiare relevante. Pe baza acestor date au fost construite serii statistice referitoare la cheltuielile planificate și executate pentru domeniul educației în perioada 2019–2025. În etapa următoare a fost aplicată metoda analizei comparative pentru a evalua dinamica finanțării educației în raport cu evoluția generală a bugetului public național. În acest scop au fost calculați indicatori economico-financiar precum rata de creștere a cheltuielilor, ponderea educației în structura bugetului public și indicele de creștere al alocărilor bugetare.

Pentru identificarea tendinței pe termen mediu a finanțării educației a fost utilizată modelarea econometrică prin intermediul unui model de regresie liniară simplă. Variabila dependentă a fost reprezentată de volumul cheltuielilor publice pentru educație, iar variabila independentă de dimensiunea temporală a seriei analizate. Pe baza rezultatelor modelului a fost estimată rata medie anuală de creștere și a fost realizată o prognoză a evoluției cheltuielilor pentru educație până în anul 2030. De asemenea,

pentru ilustrarea rezultatelor au fost utilizate metode grafice, care au permis evidențierea vizuală a tendințelor privind dinamica finanțării educației și compararea acesteia cu evoluția bugetului public național. Utilizarea acestor metode analitice și statistice a permis obținerea unei imagini clare asupra rolului educației în structura cheltuielilor publice și asupra perspectivelor de evoluție a finanțării acestui sector.

Tabelul 1 prezintă nivelul cheltuielilor planificate și executate în bugetul public național pentru perioada 2019–2025, atât la nivel agregat, cât și pentru domeniul învățământului. De asemenea, sunt evidențiate ponderile sectorului educațional în structura bugetară și raportul dintre cheltuielile executate și cele planificate.

Tabelul 1: Planificarea și executarea bugetului public național (BPN) și a cheltuielilor pentru Învățământ, 2019–2025

Anul	Cheltuieli planificate BPN (mln lei)	Învățământ planificat (mln lei)	Pondere în BPN (%)	Executarea BPN (mln lei)	Executarea Învățământ (mln lei)	Pondere (%)	Raport execuție/plan BPN	Raport execuție/plan Învățământ
2019	46336,8	11209,0	24,19	65975,6	12121,2	18,37	1,424	1,081
2020	51551,9	12362,2	23,98	73269,8	12583,1	17,17	1,421	1,018
2021	56008,1	12611,9	22,52	82013,5	13398,2	16,34	1,464	1,062
2022	65202,6	13655,4	20,94	100374,2	15857,9	15,80	1,539	1,161
2023	83195,7	17053,9	20,50	117871,1	18784,4	15,94	1,417	1,101
2024	82222,0	17406,5	21,17	122962,7	19630,7	15,96	1,495	1,128
2025	87450,0	18320,0	20,95	129800,0	20850,0	16,06	1,484	1,138

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Analiza datelor indică o creștere constantă a volumului total al cheltuielilor planificate în bugetul public național în perioada 2019–2025. Dacă în anul 2019 acestea însumau 46336,8 milioane lei, pentru anul 2025 nivelul planificat este estimat la aproximativ 87450 milioane lei, ceea ce reprezintă o majorare de circa 88,7% față de începutul perioadei analizate. Această evoluție reflectă extinderea responsabilităților financiare ale sta-

tului într-un context caracterizat de presiuni economice multiple, generate de inflație, creșterea costurilor sociale și extinderea programelor guvernamentale.

În cazul sectorului educațional, alocările planificate au crescut de la 11209 milioane lei în 2019 la aproximativ 18320 milioane lei în 2025, ceea ce corespunde unei majorări de circa 63,5%. Deși această evoluție indică o creștere constantă a finanțării educației, ritmul acesteia rămâne inferior celui înregistrat la nivelul bugetului public total.

Ca urmare, ponderea educației în totalul cheltuielilor planificate ale bugetului public național a înregistrat o tendință descendentă. Dacă în anul 2019 sectorul educațional reprezenta 24,19% din totalul bugetului planificat, în anul 2025 ponderea estimată este de aproximativ 20,95%, ceea ce indică o diminuare de peste 3 puncte procentuale. Această evoluție sugerează o redistribuire relativă a resurselor bugetare către alte domenii prioritare.

Analiza execuției bugetare indică o creștere semnificativă a volumului cheltuielilor efectiv realizate. În perioada analizată, nivelul total al cheltuielilor executate a crescut de la 65975,6 milioane lei în 2019 la aproximativ 129800 milioane lei în 2025, ceea ce reprezintă o majorare de aproximativ 96,7%. Ritmul de creștere al execuției bugetare depășește astfel evoluția cheltuielilor planificate, ceea ce indică o tendință de ajustare a bugetului pe parcursul exercițiului financiar.

În cazul sectorului educațional, cheltuielile efectiv realizate au crescut de la 12121,2 milioane lei în 2019 la aproximativ 20850 milioane lei în 2025, ceea ce reprezintă o creștere de aproximativ 72%. Cu toate acestea, ritmul de creștere rămâne inferior celui înregistrat la nivelul bugetului total. Această diferență se reflectă și în evoluția ponderii educației în structura cheltuielilor bugetare executate. Dacă în anul 2019 sectorul educațional reprezenta 18,37% din totalul cheltuielilor efective, în anul 2025 ponderea estimată este de aproximativ 16,06%. Tendința descendentă indică o diminuare relativă a importanței financiare a educației în structura bugetului public.

**Tabelul 2: Dinamica anuală a creșterii cheltuielilor
pentru educație**

Anul	Cheltuieli pentru educație (mln lei)	Creștere anuală (mln lei)	Creștere (%)
2019	11209,0	–	–
2020	12362,2	+1153,2	10,3
2021	12611,9	+249,7	2,0
2022	13655,4	+1043,5	8,3
2023	17053,9	+3398,5	24,9
2024	17406,5	+352,6	2,1
2025	18320,0	+913,5	5,2

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS

Analiza evoluției cheltuielilor publice pentru educație în perioada 2019–2025 evidențiază o tendință generală de creștere a alocărilor financiare, atât în valori nominale, cât și în cadrul execuției bugetare. Totuși, compararea ritmului de creștere al finanțării educației cu dinamica bugetului public național indică existența unor diferențe semnificative care au condus la reducerea ponderii relative a acestui sector în structura cheltuielilor publice.

În primul rând, analiza evoluției cheltuielilor planificate arată că bugetul public național a înregistrat o creștere substanțială în perioada analizată. Dacă în anul 2019 cheltuielile planificate însumau aproximativ 46,3 miliarde lei, pentru anul 2025 nivelul acestora este estimat la aproximativ 87,4 miliarde lei. Aceasta reprezintă o majorare de aproape 89%, reflectând extinderea responsabilităților financiare ale statului în contextul transformărilor economice și al presiunilor generate de crizele recente[4].

În cazul sectorului educațional, alocările planificate au crescut de la aproximativ 11,2 miliarde lei în anul 2019 la aproximativ 18,3 miliarde lei în anul 2025. Această evoluție corespunde unei creșteri de aproximativ 63–64%, ceea ce indică o majorare semnificativă a finanțării în termeni absoluți. Cu toate acestea, ritmul de creștere al finanțării educației este inferior celui înregistrat la nivelul bugetului public total. Ca rezultat, ponderea educației în totalul cheltuielilor planificate ale bugetului public național a scăzut de la aproximativ 24% în anul 2019 la aproximativ 21% în anul 2025[5].

Analiza execuției bugetare confirmă această tendință. Cheltuielile efectiv realizate în cadrul bugetului public național au crescut de la aproximativ 65,9 miliarde lei în anul 2019 la aproape 130 miliarde lei în anul 2025, ceea ce reprezintă o majorare de aproximativ 97%. În același timp, cheltuielile executate pentru educație au crescut de la aproximativ 12,1 miliarde lei la aproximativ 20,8 miliarde lei, ceea ce înseamnă o creștere de aproximativ 72%.

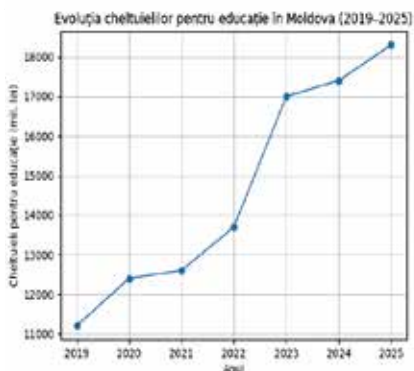
Deși valorile absolute ale finanțării educației au crescut constant, analiza ponderii acestora în structura cheltuielilor bugetare executate evidențiază o tendință descendentă. Dacă în anul 2019 sectorul educațional reprezenta aproximativ 18,37% din totalul cheltuielilor efective ale bugetului public național, în anul 2025 ponderea estimată scade la aproximativ 16%. Această evoluție indică faptul că alte domenii bugetare au beneficiat de creșteri mai accelerate ale alocărilor financiare.

O altă dimensiune relevantă a analizei este dinamica anuală a creșterii cheltuielilor pentru educație. Datele evidențiază faptul că evoluția alocărilor bugetare nu a fost uniformă. Cea mai semnificativă creștere anuală a fost înregistrată în anul 2023, când finanțarea planificată pentru educație a crescut cu aproximativ 25% comparativ cu anul precedent. În schimb, în anul 2024 ritmul de creștere s-a redus considerabil, ajungând la aproximativ 2%, ceea ce poate indica o etapă de stabilizare a nivelului de finanțare[5].

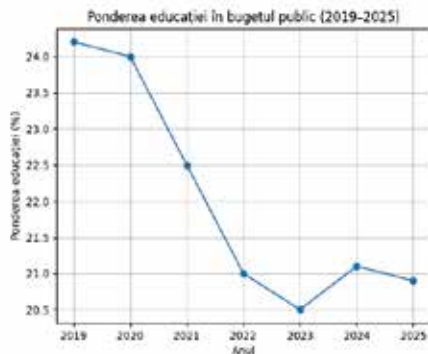
Această evoluție poate fi explicată prin mai mulți factori. În primul rând, structura cheltuielilor din sectorul educațional este caracterizată de un grad ridicat de rigiditate, o mare parte a resurselor fiind destinate salariilor personalului și întreținerii infrastructurii instituționale. În al doilea rând, prioritățile bugetare ale statului au fost influențate de necesitatea finanțării altor domenii strategice, precum sănătatea, securitatea energetică sau protecția socială, în contextul crizelor recente.

Din perspectivă economică, reducerea ponderii educației în structura cheltuielilor publice poate avea implicații importante asupra dezvoltării pe termen lung. Investițiile în educație contribuie direct la dezvoltarea capitalului uman, la creșterea productivității și la consolidarea competitivității economiei. Prin urmare, menținerea unui nivel adecvat de finanțare pentru acest sector reprezintă o condiție esențială pentru susținerea dezvoltării economice sustenabile.

Analiza datelor bugetare pentru perioada 2019–2025 evidențiază o creștere constantă a finanțării educației în termeni nominali, însă într-un ritm mai lent decât cel al bugetului public total. Această diferență de dinamică a condus la diminuarea ponderii relative a sectorului educațional în structura cheltuielilor publice. În aceste condiții, consolidarea rolului educației în cadrul politicilor bugetare devine esențială pentru asigurarea calității sistemului educațional și pentru susținerea dezvoltării economice

Fig.1: Evoluția cheltuielilor pentru educație în RM.

Fig.2 Ponderea în bugetul public.

Figura 1 privind evoluția cheltuielilor pentru educație evidențiază o tendință generală de creștere a alocărilor bugetare destinate acestui sector în perioada analizată. Nivelul finanțării a crescut de la aproximativ 11,2 miliarde lei în anul 2019 la peste 18 miliarde lei în anul 2025, ceea ce reflectă o majorare semnificativă a resurselor alocate sistemului educațional.

Această evoluție poate fi explicată prin mai mulți factori economici și instituționali. În primul rând, creșterea salariilor în sectorul public, inclusiv în învățământ, a determinat majorarea cheltuielilor bugetare. În al doilea rând, procesul de modernizare a infrastructurii educaționale și implementarea reformelor educaționale au necesitat resurse financiare suplimentare. Totodată, inflația acumulată în perioada analizată a contribuit la creșterea valorilor nominale ale cheltuielilor publice. Cu toate acestea, analiza detaliată a evoluției anuale indică faptul că ritmul de creștere nu a fost uniform. Cea mai semnificativă majorare a fost înregistrată în anul 2023, în timp ce

în anul 2024 ritmul de creștere a încetinit considerabil. Această fluctuație sugerează o posibilă etapă de ajustare a politicilor bugetare sau o stabilizare a nivelului de finanțare. Graficul evidențiază tendința de **scădere a ponderii educației în BPN**, chiar dacă valorile nominale cresc.

Pentru evaluarea dinamicii finanțării educației a fost calculată rata medie anuală de creștere (CAGR). Formula utilizată:

$$\text{CAGR} = \left(\frac{V_{\text{final}}}{V_{\text{inițial}}} \right)^{\frac{1}{n}} - 1 \tag{1}$$

Unde: V final = valoarea din 2025, V inițial = valoarea din 2019, n = numărul de ani.

Rezultatul indică o rată medie anuală de creștere de aproximativ 8,6% pentru cheltuielile destinate educației în perioada 2019–2025.

Această valoare confirmă faptul că finanțarea educației a crescut într-un ritm moderat, însă inferior ritmului de creștere al bugetului public total. În consecință, ponderea sectorului educațional în structura cheltuielilor publice a înregistrat o tendință descendentă.

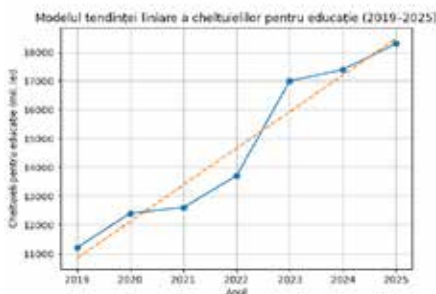
Din punct de vedere economic, această evoluție indică o expansiune nominală a finanțării educației, dar în același timp o relativă diminuare a importanței bugetare a sectorului, în contextul creșterii mai accelerate a altor domenii de cheltuieli publice. Prognoza a fost realizată prin extrapolarea ratei medii de creștere pentru perioada analizată.

Tabel 3: Cheltuieli estimate în educație

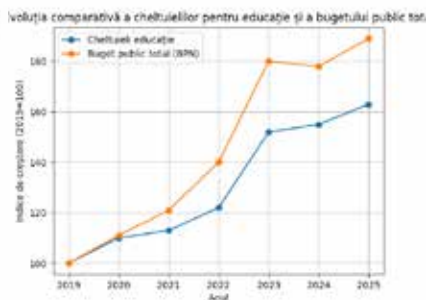
Anul	Cheltuieli estimate educație (mln lei)
2026	~19900
2027	~21600
2028	~23500

Modelul de prognoză indică faptul că, în absența unor schimbări majore în politica bugetară, cheltuielile pentru educație ar putea continua să crească într-un ritm moderat în perioada 2026–2028. Astfel, nivelul finanțării ar putea depăși pragul de 23 miliarde lei până în anul 2028. Cu toate acestea, dacă dinamica bugetului public total va rămâne mai accelerată, există riscul ca ponderea educației în structura cheltuielilor publice să continue să scadă. Prin urmare, menținerea unei ponderi adecvate a educației

în bugetul public reprezintă o condiție esențială pentru consolidarea capitalului uman și pentru susținerea dezvoltării economice pe termen lung. Graficul modelului liniar este reprezentat în fig.3:

Fig.3. Modelul tendinței liniare pentru educație.

Fig.4. Evoluția comparativă a cheltuielilor pentru educație și a bugetului public total.

Sursa: elaborat de autor

Modelul estimat are forma: $Edu_t = a + b \cdot t$ (2)

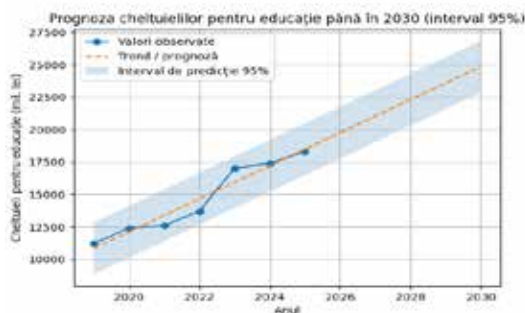
Unde: Edu_t – cheltuielile pentru educație, t – timpul (ani), a – interceptul modelului, b – coeficientul de creștere anuală. Estimarea indică faptul că cheltuielile pentru educație cresc în medie cu aproximativ 1100–1200 milioane lei anual în perioada analizată. Coeficientul de determinare R^2 este ridicat, ceea ce indică faptul că modelul liniar explică o mare parte din variația cheltuielilor pentru educație. Aceasta confirmă existența unei tendințe structurale stabile de creștere a finanțării educației în perioada analizată. Din punct de vedere economic, această evoluție reflectă o consolidare graduală a finanțării sistemului educațional, însă dinamica acesteia rămâne dependentă de evoluția generală a bugetului public. Graficul prezintă indicele de creștere (2019 = 100) pentru: cheltuielile pentru educație, cheltuielile totale ale bugetului public național.

Rezultatele evidențiază două tendințe distincte, cheltuielile pentru educație au crescut constant, însă într-un ritm moderat. Cheltuielile totale ale bugetului public național au înregistrat o creștere mai accelerată. Această diferență de dinamică explică reducerea ponderii educației în structura bugetului public, fenomen observat în perioada analizată. Chiar

dacă finanțarea educației a crescut în termeni nominali, alte domenii bugetare au beneficiat de majorări mai rapide ale alocărilor financiare. Analiza econometrică și comparativă confirmă existența unei tendințe de creștere a finanțării educației în Republica Moldova. Cu toate acestea, ritmul acestei creșteri este inferior celui înregistrat la nivelul bugetului public total. Ca rezultat, ponderea sectorului educațional în structura cheltuielilor publice tinde să se diminueze, ceea ce poate avea implicații asupra capacității sistemului educațional de a răspunde cerințelor economiei moderne.

Modelarea tendinței cheltuielilor pentru educație a fost realizată prin aplicarea unei regresii liniare simple, având ca variabilă dependentă volumul alocărilor bugetare pentru educație, iar ca variabilă independentă timpul. Rezultatele obținute confirmă existența unei tendințe ascendente pe întreaga perioadă analizată, ceea ce sugerează o creștere relativ constantă a finanțării sectorului educațional. Coeficientul asociat timpului indică o majorare medie anuală a cheltuielilor pentru educație de aproximativ 1,2 miliarde lei, fapt ce evidențiază o dinamică pozitivă, dar moderată, a finanțării acestui domeniu.

Pe baza modelului estimat a fost elaborată o prognoză pentru perioada 2026–2030. Conform rezultatelor, cheltuielile pentru educație ar urma să continue tendința de creștere, depășind pragul de 24 miliarde lei către sfârșitul intervalului prognozat. Totuși, intervalele de încredere asociate prognozei arată că incertitudinea estimărilor se amplifică pe măsura îndepărtării de perioada observată, ceea ce este specific exercițiilor de anticipare bugetară bazate pe trenduri istorice.

Fig.5. Prognoza cheltuielilor pentru educație până în 2030

Din perspectivă analitică, scenariul de prognoză sugerează că, în lipsa unor intervenții structurale sau a unei re poziționări explicite a priorităților bugetare, finanțarea educației va continua să crească în termeni nominali. Cu toate acestea, dacă ritmul de creștere al bugetului public total va rămâne superior, există probabilitatea ca ponderea relativă a educației în structura cheltuielilor publice să continue să se diminueze. În consecință, simpla creștere nominală a cheltuielilor nu este suficientă pentru consolidarea rolului strategic al educației, fiind necesară și menținerea unei ponderi adecvate a acestui sector în arhitectura generală a bugetului public.

Concluzii

Analiza evoluției cheltuielilor bugetare pentru educație în perioada 2019–2025 evidențiază o tendință generală de creștere a alocărilor financiare destinate acestui sector. Atât datele privind planificarea bugetară, cât și cele referitoare la execuția efectivă indică o majorare semnificativă a volumului resurselor publice alocate sistemului educațional. În termeni nominali, finanțarea educației a crescut constant, reflectând eforturile autorităților de a susține funcționarea instituțiilor de învățământ, de a acoperi creșterea costurilor salariale și de a sprijini procesul de modernizare a infrastructurii educaționale.

Cu toate acestea, analiza comparativă a dinamicii cheltuielilor publice arată că ritmul de creștere al finanțării educației este inferior celui înregistrat la nivelul bugetului public național. Această diferență de dinamică a determinat o reducere treptată a ponderii sectorului educațional în structura totală a cheltuielilor bugetare. În perioada analizată, ponderea educației în bugetul public a înregistrat o tendință descendentă, ceea ce sugerează o redistribuire relativă a resurselor bugetare către alte domenii prioritare.

Rezultatele analizei econometrice confirmă existența unei tendințe structurale de creștere a finanțării educației, estimările indicând o majorare medie anuală de peste un miliard de lei. Prognoza realizată pe baza modelului de trend sugerează că această evoluție pozitivă va continua în anii următori, iar nivelul cheltuielilor pentru educație ar putea depăși pragul de aproximativ 24 miliarde lei până în anul 2030.

Totuși, creșterea nominală a finanțării nu garantează automat consolidarea rolului strategic al educației în dezvoltarea economică și socială. Importanța acestui sector trebuie evaluată și prin prisma ponderii sale în structura cheltuielilor publice, precum și prin eficiența utilizării resurselor

alocate. În acest context, menținerea unui nivel adecvat de finanțare și asigurarea unei alocări eficiente a resurselor devin elemente esențiale pentru dezvoltarea capitalului uman și pentru creșterea competitivității economiei naționale.

Pornind de la rezultatele analizei efectuate, pot fi formulate mai multe direcții de politică publică menite să consolideze rolul sistemului educațional în dezvoltarea economică și socială.

În primul rând, este necesară menținerea unei ponderi adecvate a cheltuielilor pentru educație în structura bugetului public național. În condițiile în care alte domenii bugetare înregistrează creșteri mai rapide ale alocărilor financiare, există riscul diminuării relative a finanțării educației. Prin urmare, stabilirea unor obiective strategice privind nivelul minim al finanțării educației ar putea contribui la asigurarea stabilității acestui sector.

În al doilea rând, este importantă creșterea eficienței utilizării resurselor financiare alocate sistemului educațional. Aceasta presupune modernizarea mecanismelor de management financiar în instituțiile de învățământ, utilizarea unor indicatori de performanță pentru evaluarea rezultatelor educaționale și optimizarea rețelei instituționale în funcție de evoluția demografică și de cerințele pieței muncii.

În al treilea rând, diversificarea surselor de finanțare a educației reprezintă o direcție importantă pentru reducerea dependenței exclusive de bugetul public. În acest sens, dezvoltarea parteneriatelor dintre instituțiile de învățământ și mediul economic, atragerea fondurilor externe și valorificarea programelor de cooperare internațională pot contribui la suplimentarea resurselor financiare disponibile.

În al patrulea rând, este necesară consolidarea investițiilor în infrastructura educațională și în digitalizarea procesului de învățământ. Modernizarea spațiilor educaționale, dezvoltarea platformelor digitale și integrarea tehnologiilor informaționale în procesul educațional pot contribui la creșterea calității actului educațional și la adaptarea sistemului de învățământ la cerințele economiei bazate pe cunoaștere.[3] Nu în ultimul rând, politicile de finanțare trebuie corelate cu obiectivele strategice de dezvoltare a capitalului uman. Investițiile în educație trebuie privite nu doar ca o cheltuială bugetară, ci ca o investiție pe termen lung în dezvoltarea economică și socială a statului. Prin urmare, consolidarea finanțării educației și orientarea acesteia către domenii prioritare pot contribui la

creșterea productivității economiei și la îmbunătățirea nivelului de bunăstare al populației.

Referințe bibliografice:

1. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA. *Indicatori statistici privind educația și finanțele publice*. Chișinău, 2025.
2. CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA. *Raport de audit privind utilizarea fondurilor publice în domeniul educației*. Chișinău, 2023.
3. GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA. *Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”*. Chișinău, 2022.
4. MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA. *Raport privind starea sistemului educațional*. Chișinău, 2023.
5. MINISTERUL FINANTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA. *Raport privind executarea bugetului public național*. Chișinău, 2024.
6. PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA. *Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (actualizat)*. Chișinău, 2014.